

**AVALIACIÓN AMBIENTAL ESTRATÉXICA DO PLAN DIRECTOR DE
ACUICULTURA
DOCUMENTO DE INICIO**

ÍNDICE:

- 1.- CONTEXTO**
- 2.- MARCO XURÍDICO**
- 3.- OBXECTIVOS DO PLAN DIRECTOR**
- 4.- ALCANCE E CONTIDO DO PLANEAMENTO, DAS PROPOSTAS E
DAS SÚAS ALTERNATIVAS**
- 5.- APROXIMACIÓN AOS EFECTOS AMBIENTAIS PREVISIBLES**
- 6.-ÁMBITO DE APLICACIÓN E EFECTOS PREVISIBLES**

1.- CONTEXTO

A produción acuícola acadou no mundo no ano 2008 os 68,3 millóns de toneladas, dos cales 52,5 son de peixes, crustáceos e moluscos, acadando un volume económico en venta de 105.873.991.000 \$.

A produción da pesca extractiva alcanzou os seus máximos a finais dos anos 90, e dende entón flutúa ao mesmo nivel, a acuicultura, sen embargo, cunha historia de 4.000 anos de antigüidade, converteuse nos últimos cincuenta nunha actividade económica relevante. A súa contribución ao subministro mundial de pescado, crustáceos e moluscos medra imparable ano tras ano.

O potencial da acuicultura para axudar a alimentar ao mundo é, hoxe en día, incuestionable. O 23 de setembro do ano 2009, a FAO publicou un informe poñendo énfase en que o mundo necesita producir un 70% máis de alimento para un adicional de 2,3 millóns de persoas no 2050.

A acuicultura medra con maior rapidez que os demais sectores de produción de alimentos de orixe animal. No ámbito mundial, o sector ten unha taxa de crecemento anual superior ao 6,2%.

A produción acuícola xera en Europa un total de 1.307.587 toneladas de peixes e mariscos, que ofrecen un valor económico de 3.242.243.000 euros. Esta produción constitúe un 20,3 % do volume total da produción pesqueira da UE e a súa participación na produción acuícola mundial ascende a un 2,6 % en termos de volume, e a un 5,1 % en termos de valor.

A acuicultura europea caracterízase, a nivel xeral, por unha produción de elevado valor e o seu considerable desenvolvemento tecnolóxico aínda que a produción europea ao total mundial da produción acuícola non é moi significativa (representa só o 4.45%), o continente é líder no cultivo dalgunhas especies como o salmón atlántico, a troita, a robaliza, a dourada o rodaballo ou o mexillón.

Neste senso, en 2008 producíronse na UE 626.650 toneladas de peixes de acuicultura, o que representa un aumento do 1.6% con relación a 2007, pero é de resaltar que o ritmo de crecemento da acuicultura de peixes na Unión Europea nos últimos anos é moi escaso. A súa media de crecemento ao longo da última década ten sido tan só do 1.3% anual, fronte ao 6.2% que se observa no resto do mundo. A piscicultura da Unión Europea leva estancada desde o ano 2000, e non está desenvolvendo o seu potencial de creador de riqueza e emprego.

Así, nas últimas décadas, e aínda que os produtores europeos teñen realizado un considerable esforzo para conseguir un desenvolvemento sostible desta actividade, o seu ritmo de crecemento non ten conseguido igualar ao que se dá noutras áreas do planeta (2 millóns de toneladas en 1999, e 2.3 no 2008).

As empresas acuícolas dan emprego a máis de 100.000 persoas na Unión Europea, sen embargo a súa importancia non é igual en todos os países da UE. Hai varios nos que a súa relevancia económica e social é superior incluso á da pesca extractiva, como pode ser o caso de Finlandia.

A produción acuícola europea está claramente dominada por Noruega, e polo salmón, que nos últimos anos ten experimentado un crecemento sostido e cuxo destino é maioritariamente a exportación.

Dentro dos países da UE de 27 estados, destaca a produción española, que supón, con 284.982 toneladas, o 21% do total europeo. Séguelle en importancia Francia, co 18%, e Italia e Reino Unido cun 13% cada un deles. Entre os menores produtores están Bélxica e Estonia, que agrupan, respectivamente, un 0,01% e un 0,06% da produción acuícola da Europa unida.

De entre os países candidatos para a integración na UE, destaca a produción de Turquía que, con 140.021 toneladas podería supor unha porcentaxe do 12% do total do conxunto da produción dos países membros.

España é o estado membro da UE cunha maior produción de acuicultura en toneladas, con 284.982 toneladas no 2009 (21,79% do total da UE), seguido por Francia con 237.451 (18.16%), e Italia con 180.988 toneladas (13.84%). Sen embargo, cando se considera o valor da produción, é o Reino Unido o principal estado membro, seguido por Francia e Italia, quedando España no quinto lugar (cun valor de 280 M€ e un 8,65% do total da UE) xusto despois de Grecia.

O Estado español agrupa 5.173 establecementos de acuicultura, dos que 4.979 son de produción mariña (96,2%) e 194 continentais (3,8%). De entre as estruturas de produción mariña destacan as instalacións de cultivo vertical (principalmente bateas) e que suman 3.654. Séguenlle na cifra de importancia as 1.113 instalacións de cultivo horizontal na zona intermareal salobre (parques de cultivo) e as 151 instalacións na área continental (piscifactorías en terra).

A acuicultura achega en España un total de 6.170 empregos¹, destacando o volume laboral de Galicia que con 3.974 empregados xera o 64% do montante do emprego deste sector produtivo, seguido moi de lonxe por Andalucía con 571 e a Comunidade Valenciana con 320. Neste aspecto é de subliñar que o emprego xerado neste segmento foi mingando desde 2007, xa que naquel entón existían en España 7.650 empregos, perdéndose, por tanto, un 19,6% do volume laboral neste bienio.

Entre as principais especies cultivadas atópanse o mexillón, que acadou en 2009 unha produción de 209.633 toneladas e o 76% da produción, seguida da troita arco iris (25.195 toneladas e o 9%) e a dourada (20.354 toneladas e o 7%).

En canto ao seu valor económico, é a dourada a que inverte a posición e ocupa o primeiro lugar con 74 M€ e un 26% do total do valor dos produtos de acuicultura. Séguena o mexillón, con 53,5 M€ e un 19% do valor total, pechando as tres primeiras posicións a robaliza, con 46,7 M€ e un 17% do montante agregado da produción acuícola española.

¹ Medidos en UTA: persoas que traballan a tempo completo todo o ano

O tipo de cultivo de cada rexión española tense desenvolvido en función das súas características bioxeográficas: na cornixa cantábrica e rexión do noroeste predomina o cultivo de rodaballo en granxas en terra e do mexillón en bateas (onde é líder indiscutible a comunidade galega, cun 70% da produción estatal)). Outras especies destacables son as ostras, cultivadas en bateas e as ameixas e berberechos en parques de cultivo. Con importancia secundaria cabe mencionar os pectínidos, salmón e, de forma emerxente, o polbo e abadexo. A Comunidade Autónoma que centra a case totalidade destes cultivos é Galicia.

As zonas mediterránea e suratlántica, de augas máis mornas, desenvolveron principalmente o cultivo de dourada e robaliza, tanto en granxas en terra como en gaiolas boiantes, ademais de outras especies como o linguado, o atún vermello ou o polbo. Cataluña e Andalucía lideran a acuicultura nestas rexións. É destacable a produción de Andalucía de dourada e robaliza en esteiros, as antigas salinas que hoxe se dedican á cría de peixe polas súas excepcionais calidades bioxeográficas.

Canarias produce dourada e robaliza en gaiolas flotantes. Son augas mornas durante todo o ano e ofrecen unha boa oportunidade para estes cultivos. Polo que respecta ao cultivo de peixes continentais, a primeira especie é a troita arco iris, cuxa cría céntrase principalmente en Galicia e, nun segundo nivel, en Castela-A Mancha, Castela-León, Navarra, Asturias, Cataluña, Andalucía e A Ríoxa.

Polo que respecta a Galicia, a acuicultura galega produciu en 2009 un total de 236.580 toneladas de produtos de consumo, xerando un volume económico de 167,5 M€.

Durante o ano 2009 a produción da acuicultura mariña en Galicia incrementouse en máis de 34.300 toneladas con respecto ao ano 2008, superando así mesmo os valores alcanzados para 2007; non obstante, non hai un incremento parello nos ingresos xerados pola actividade, que practicamente non presentan variación con respecto ao ano anterior e seguen sendo inferiores aos de 2007.

Asemade, a produción acuícola xeraba en 2009 un total de 3.974 empregos a tempo completo e durante todo o ano, representando o 64% do total da masa laboral do sector acuícola español, que é de 6.170 empregos².

Por outra banda, Galicia tiña en 2007 fondeadas nas súas rías 3.515 bateas, o que supón o 96% do total das instaladas en España. Entre estas instalacións, 3.337 (un 94%) está dedicadas ao cultivo do mexillón, 107 á ostra (3%) e 71 a diversos cultivos. Amais, agrupa no seu territorio á 1.190 parques de cultivo e 17 criadeiros ou *hatcheries*, sendo destes 7 de peixes planos e 10 de moluscos. Do mesmo xeito, esta comunidade dispón de 22 granxas mariñas, estando 20 destinadas ao engorde de peixes planos e 2 ao proceso de crecemento de moluscos.

Como xa é tradición, o cultivo do mexillón destaca por riba das outras actividades da acuicultura, representa o 95% do total das cantidades producidas con 225.000 Tm, situándose preto da media de produción anual do decenio 2000-2009. O reparto da produción por destino é dun 61,69% con destino ao fresco, en tanto que o 38,31% restante tivo como destino a industria. Esta produción achegou un volume económico de 88,6 M€.

A segunda especie de molusco cultivada en importancia de volume producido foi a ameixa xaponesa, con 1.352 toneladas e 7,8 M€, o que lle supón o 4,7% do montante económico xerado pola acuicultura. Tamén destacan as 777 toneladas de ostra plana e as 579 de ostra rizada, que supoñen un valor comercial de 4,1 M€ e 0,7 M€ respectivamente.

No grupo dos peixes, que supoñen un 3,7% da produción pero un 34% do valor en primeira venta, débense destacar tres situacións: a primeira é a preponderancia do rodaballo como principal protagonista da acuicultura de peixes; a segunda é a consolidación da produción de linguado e ollomol; e a terceira a presenza de

² Medidos en UTA: persoas que traballan a tempo completo todo o ano

novas experiencias cos salmónidos, especies que tiñan desaparecido como obxectivo da acuicultura mariña en Galicia.

A respecto da produción e a súa distribución por áreas xeográficas, esta atópase seriamente condicionada polo volume e asentamento dos artefactos para o cultivo de mexillón. Así, a ría de Arousa acumula, con 154.467 toneladas, o 68% da produción deste bivalvo e dentro dela hai que sinalar á zona da Pobra do Caramiñal que, con 51.696 toneladas achega o 22% do mexillón producido na comunidade. Por outra banda, a ría de Vigo xera o 24% do total da produción mitilicultora galega, achegando 55.037 toneladas. Séguelle, por último, a área coruñesa que agrupa o 6,9% da produción con 15.586 toneladas de mexillón xeradas.

A costa da provincia de Lugo non posúe produción de mexillón, se ben este dato se contrasta coa produción de rodaballo, que ten nas plantas da provincia lucense aos produtores maioritarios das 7.433 toneladas desta especie xeradas en Galicia.

2.- MARCO XURÍDICO

No ano 2005 acordouse a elaboración dun Plan Sectorial, aplicable a todo o litoral galego, que establecese as zonas onde as empresas poderían instalarse para a realización dos seus proxectos. Cada unha desas zonas denominouse parque de tecnoloxía alimentaria.

Para a selección das zonas que formarían parte dos parques de tecnoloxía alimentaria, acordouse realizar un estudio exhaustivo do litoral galego en función da idoneidade para a acuicultura en zona terrestre, tendo en conta as condicións físicas, xeográficas, hidrográficas, ambientais, urbanísticas, etc.

O documento do plan foi redactado en colaboración co Cluster de Acuicultura. Este plan delimitaba 21 zonas (6 en Pontevedra, 11 en Coruña e 4 en Lugo), para instalar ou ampliar no futuro criadeiros e granxas mariñas. Esta era a súa distribución xeográfica.

Tramitouse de conformidade coa Lei 10/1995, de Ordenación do Territorio, e Decreto 80/2000, do 23 de marzo, polo que se regulan os Plans e Proxectos Sectoriais de incidencia supramunicipal para, finalmente, ser aprobado polo Consello da Xunta de Galicia o 30 de xuño de 2005.

No ano 2006 iníciase un proceso de revisión de Plan sectorial de parques de tecnoloxía alimentaria aprobado, suspendendo a tramitación dos proxectos sectoriais en trámite cuxas instalacións se proxectasen sobre espazos situados en Rede Natura, e mantendo a súa eficacia respecto aos espazos non afectados por ela.

Sobre a base do anterior, redactouse un novo documento titulado “Plan sectorial de acuicultura de Galicia (revisión do plan sectorial dos parques de tecnoloxía alimentaria na costa galega)” en xuño de 2007, que foi acompañado dun Informe de Sustentabilidade Ambiental.

O Consello da Xunta de Galicia acordou o 28 de agosto de 2008 aprobar o Plan Galego de Acuicultura, como resultado da revisión do Plan sectorial dos parques de tecnoloxía alimentaria, e deixar a este último sen efecto.

Este plan de acuicultura veu, por tanto, substituír ao primixenio plan sectorial, e, polo tanto, as súas determinacións seguían tendo forza vinculante para as administracións e os particulares, prevalecendo sobre os planeamentos municipais. Así mesmo establecía os parámetros básicos de edificabilidade, distribución orientativa, así como os criterios estéticos xerais e criterios técnicos para as instalacións produtivas.

O Plan Galego de Acuicultura recollía 24 localizacións para asentar parques de tecnoloxía alimentaria, das cales 13 eran espazos destinados a albergar novas instalacións e as outras 11 permiten albergar ampliacións de instalacións existentes.

As Directrices de Ordenación do Territorio, que foron aprobadas definitivamente o 10 de febreiro de 2011, teñen como finalidade básica definir un Modelo Territorial para Galicia que permita orientar as actuacións sectoriais, dotándoas de coherencia espacial e das referencias necesarias para que se desenvolvan de acordo cos obxectivos xerais da política territorial de Galicia.

O Modelo Territorial de Galicia toma como referencias fundamentais as establecidas na política territorial da Unión Europea e na Lei de Ordenación do Territorio de Galicia e pódense sintetizar nos seguintes puntos:

- a) O desenvolvemento económico equilibrado e sostible, para que Galicia se siga aproximando aos niveis de renda e riqueza das rexións máis desenvolvidas

- b) A cohesión social e a mellora da calidade de vida da poboación, de xeito que todas as persoas dispoñan dun nivel axeitado de servizos e de oportunidades
- c) A utilización racional do territorio e a sostibilidade ambiental, mediante a xestión responsable dos recursos naturais e a protección do medio ambiente

No marco da Lei de Ordenación do Territorio de Galicia as Directrices son o instrumento que ofrece a visión global da ordenación territorial de Galicia servindo como referencia para o resto das figuras de planificación e para as actuacións que desenvolvan tanto as Administracións coma os particulares.

De conformidade co previsto no artigo 9 da Lei 10/1995, do 23 de novembro, de Ordenación do territorio de Galicia, as determinacións das Directrices de Ordenación do Territorio terán a forza vinculante que sexa congruente coa súa función de instrumento directriz. Estas determinacións poderán ser:

- a) Excluíntes de calquera outro criterio, localización, uso ou deseño territorial ou urbanístico
- b) Orientativas, debendo a Administración competente concretar a proposta contida nas directrices de ordenación territorial

Así mesmo, o Plan de Ordenación do Litoral de Galicia ten por obxecto establecer os criterios, principios e normas xerais para unha ordenación territorial da zona litoral baseada en criterios de perdurabilidade e sostibilidade, así como a normativa necesaria para garantir a conservación, protección e valorización das zonas costeiras. Eses criterios, principios e normas se concretan nas seguintes funcións:

- a) A concreción do ámbito litoral da Comunidade de Galicia, obxecto de ordenación, considerando no seu conxunto o litoral como unha entidade continua e única, dotada dun alto valor, que debe ser

debidamente protexido dende unha perspectiva integral, dentro dunha política de desenvolvemento sostible

- b) A protección e conservación dos recursos naturais do litoral, a través do establecemento de criterios para o mantemento e custodia dos elementais naturais, das praias e, en xeral, da paisaxe litoral
- c) Sinalar aqueles ecosistemas litorais e as unidades xeomorfolóxicas e paisaxísticas, cuxas características naturais, actuais ou potenciais, xustifiquen a súa conservación e protección
- d) A protección e conservación do patrimonio natural e cultural do litoral a través do establecemento de criterios para a protección de todos os elementos que configuran a paisaxe litoral
- e) Fixar os criterios, principios e normas xerais para a ordenación territorial dos municipios costeiros da Comunidade Autónoma de Galicia propiciando a ordenación racional dos usos do solo baseada en criterios de perdurabilidade e sostibilidade
- f) Elaborar unha normativa de aplicación das distintas categorías que constitúa o marco de ordenación a partir do cal regular os usos e actividades que localizar no litoral, dende a perspectiva da necesaria protección e conservación das súas características e valores naturais ou culturais
- g) Establecer un marco básico de referencia para a integración de políticas territoriais e actuacións urbanísticas, tendo en conta a sostibilidade dos recursos naturais do litoral e a mellora da súa paisaxe
- h) Lograr unha óptima coordinación de actuacións territoriais e urbanísticas entre as administracións (estatal, autonómica e local) que interveñen sobre o litoral e o seu contorno terrestre, baixo o previo e

obrigado respecto ás competencias administrativas de cada parte e dos mecanismos de coordinación en vigor

- i) Constituír a base para a elaboración dun Programa coordinado de Actuación do espazo litoral e a proposta de actuacións para a conservación, restauración e valorización dos ecosistemas e a paisaxe

Esas Directrices de Ordenación do territorio e o Plan de Ordenación do Litoral sentaron as bases para introducir a acuicultura na ordenación territorial galega.

No punto 4 desas directrices de ordenación do territorio, que se denomina determinacións, establecece:

“3.3.2.1. A Xunta de Galicia elaborará un Plan específico para a ordenación da acuicultura en terra. Este plan establecerá as previsións e posibles localizacións de plantas de acuicultura a partir da capacidade de acollida do territorio, é dicir, localizacións que cumpran os requisitos de sostibilidade respectando as limitacións derivadas doutras funcións produtivas e turísticas, e da protección dos valores ecolóxicos, paisaxísticos, e do patrimonio cultural”

En decembro de 2010 foi aprobado provisionalmente o Plan de Ordenación do Litoral de Galicia, a través da Orde do 30 de decembro, publicada no Diario Oficial de Galicia do 3 de xaneiro de 2011.

O 10 de febreiro de 2011 o Consello da Xunta de Galicia aprobou de forma definitiva, mediante decreto, tanto as Directrices de Ordenación do Territorio (publicadas o 22 de febreiro) como o Plan de Ordenación do Litoral (publicado o 23 de febreiro).

Tal e como se fixo constar anteriormente, esas Directrices de Ordenación do Territorio e o Plan de Ordenación do Litoral sentaron as bases para introducir a acuicultura na ordenación territorial galega.

No seu Título II, Síntese Territorial, o Plan de ordenación do litoral establece:

“O Plan de ordenación do litoral debe establecer as bases de reflexión para o desenvolvemento destas actividades para futuros Plans sectoriais de acuicultura. Non se trata de coartar as implantacións recollidas no plan acuícola como redirixir as novas implantacións co obxectivo de conseguir unha xestión dos recursos acuícolas integrada coas características ambientais, naturais e paisaxísticas das zonas costeiras”

Polo tanto, coa finalidade de adaptar o Plan Galego de Acuicultura ás disposicións vixentes do Plan de Ordenación do Litoral de Galicia, así como cumprir co disposto nas determinacións das Directrices de Ordenación do Territorio, o Consello da Xunta de Galicia o Consello da Xunta de Galicia do día 10 de marzo de 2001 adoptou os seguintes acordos:

- 1) Iniciar a tramitación do Plan Director de Acuicultura de Galicia que define as directrices para a instalación de establecementos de cultivos mariños na zona terrestre, así como para a ampliación dos establecementos existentes, incluíndo as consideracións das Directrices de Ordenación do Territorio e do Plan de Ordenación do Litoral"
- 2) Suspende a vixencia do Plan Galego de Acuicultura que foi aprobado polo Consello da Xunta de Galicia o 28 de agosto de 2008, ata a aprobación dun plan específico para a ordenación da acuicultura en terra”

En relación coa protección do medio ambiente, resulta de obrigado cumprimento a lexislación ambiental cando de instalacións de acuicultura en terra se trata. Nese aspecto, ten especial relevancia a Directiva 92/43/CEE do Consello, do 21 de maio de 1992, relativa á conservación dos hábitats naturais e da fauna e flora silvestres. Esa directiva foi trasposta ao ordenamento xurídico interno por medio do Real Decreto 1997/1995, do 7 de decembro, polo que se establecen medidas

para contribuír a garantir a biodiversidade mediante a conservación dos hábitats naturais e da funa e flora silvestres.

No artigo 6 da anterior Directiva establece que:

“Con respecto a las zonas especiales de conservación, los Estados miembros fijarán las medidas de conservación necesarias que implicarán, en su caso, adecuados planes de gestión, específicos a los lugares o integrados en otros planes de desarrollo, y las apropiadas medidas reglamentarias, administrativas o contractuales, que respondan a las exigencias ecológicas de los tipos de hábitats naturales del Anexo I y de las especies del Anexo II presentes en los lugares”.

Pola súa parte, no artigo 6.1 do Real Decreto que traspuxo esa directiva ao ordenamento xurídico interno dispónse:

“Respecto de las zonas especiales de conservación, las Comunidades Autónomas correspondientes fijarán las medidas de conservación necesarias que implicarán, en su caso, adecuados planes de gestión, específicos a los lugares o integrados en otros planes de desarrollo, y las apropiadas medidas reglamentarias, administrativas o contractuales, que respondan a las exigencias ecológicas de los tipos de hábitats naturales del anexo I y de las especies del anexo II presentes en esos lugares”

Este artigo 6 é, por tanto, un compoñente esencial desa Directiva, que institúe un marco para a conservación e protección de espazos e inclúe medidas de anticipación, de prevención e de procedemento, como un dos medios máis importantes para cumprir o principio de integración medioambiental e, en última instancia, para conseguir un desenvolvemento sostible.

Debido a esa importancia e á súa repercusión nas políticas ambientais e económicas dos distintos Estados membros, a propia Comisión Europea publicou un documento sobre a interpretación dese artigo.

3.- OBXECTIVOS DO PLAN DIRECTOR

O obxectivo principal do Plan Director será a definición de directrices para a instalación de establecementos de cultivos mariños na zona terrestre, así como para a ampliación dos establecementos existentes.

Para acadar ese obxectivo xeral, os obxectivos específicos do Plan Director son os seguintes:

- Inclusión dos criterios e dos contidos do Plan de Ordenación do Litoral á vista das especificidades construtivas que precisan as instalacións de acuicultura.
- Enumerar as condicións mínimas que deben de cumprir as zonas da costa nas que se poda desenvolver un proxecto de acuicultura intensiva en zona terrestre.
- Establecer criterios obxectivos que fagan compatibles as instalacións acuícolas coas actividades tradicionais que se desenvolven no noso litoral, especialmente o marisqueo, a pesca e o turismo.
- Inclusión das condicións ambientais que permitan a implantación de plantas de acuicultura sostíbeis mediante o desenvolvemento, entre outros aspectos, das enerxías renovables.
- Programar, no seu caso, as medidas compensatorias mínimas que deben de incluír os proxectos de acuicultura que se desenvolvan no noso litoral.
- Fixar criterios no que se refire á compatibilidade do desenvolvemento das plantas de acuicultura coas características ambientais, naturais e paisaxísticas e as súas figuras de protección.

4.- ALCANCE E CONTIDO DO PLANEAMENTO, DAS PROPOSTAS E DAS SÚAS ALTERNATIVAS

Tendo en conta as modificacións levadas a cabo nos distintos plans sectoriais de acuicultura citados é partindo de que é viable compatibilizar o desenvolvemento da acuicultura na zona terrestre con outros usos da zona litoral así como con a súa conservación ambiental e paisaxística é necesario delimitar, con carácter xeral, dende o punto de vista técnico e científico, os distintos criterios que fagan compatible o desenvolvemento da acuicultura en Galicia coa conservación do noso litoral mediante a aplicación de criterios que aseguren a sostibilidade ambiental e económica tal e como se propuxo nos últimos anos dende a estratexia para o desenvolvemento da acuicultura da Comisión Europea. Eses criterios pódense agrupar en ecolóxicos, paisaxísticos, económicos e sociais.

Coa axuda deses criterios xerais, poderán propoñerse solucións ás distintas alternativas que a explotación acuícola do litoral pode contemplar no que respecta á identificación de zonas aptas para o cultivo, á súa forma de adxudicación, ao réxime de ocupación dos terreos, ou ben á concorrencia das distintas empresas ás diferentes zonas. Así mesmo será posible determinar os diferentes procedementos de tramitación das solicitudes presentadas.

Faise por tanto necesario, como punto de partida para o desenvolvemento do Plan Director, dispor dunha análise territorial detallada da zona costeira galega que, partindo de criterios obxectivos baseados no coñecemento técnico actual do sector, e fisiográficos do territorio, permita determinar as zonas da costa máis adecuadas para o desenvolvemento da acuicultura en terra e teña en conta a agrupación dos criterios antes citados: ecolóxicos, paisaxísticos, económicos e sociais.

Con tal motivo a Consellería do Mar encargou, ao Grupo de Recursos Mariños e Pesqueiras da Universidade da Coruña, un estudo titulado “*Estudo da adecuación do territorio para a implantación de parques acuícolas nas costas de Galicia*”.

Os obxectivos deste estudio son:

- 1) Definir indicadores obxectivos para a análise das opcións de ubicación costeira de instalacións terrestres de acuicultura en Galicia.
- 2) Desenrolar unha análise espacial que identifique zonas adecuadas para a citada implantación de xeito que esta actividade se desenvolva de forma eficiente e sostible, atendendo as distintas variables en termos económicos e empresariais ao tempo que as propias dunha boa xestión ambiental e paisaxística do noso litoral galego.

O informe, resultado do estudo, ten un carácter estratéxico dado que define criterios e espazos litorais susceptibles de aplicarse nun futuro para o desenvolvemento da acuicultura en Galicia. Neste senso, prestouse especial atención á necesidade de xerar un instrumento de análise flexible e ben documentado que permita desenrolar nun futuro novas análises cando os cambios tecnolóxicos e/ou empresariais ou nas directrices da xestión territorial o fagan necesario.

Cabe así mesmo destacar que ata o momento en Galicia a estratexia para o desenvolvemento da acuicultura costeira terrestre baseouse na instalación de plantas independentes, cunha escasa ou nula coordinación das diferentes instalacións, o que provocou a dispersión de instalacións ó longo do territorio.

Na contra, unha estratexia baseada na creación de polígonos de acuicultura onde se concentrasen varias plantas presentaría varias vantaxes, entre as que destacan os efectos de economía de escala (agrupación e uso compartido de servizos e infraestruturas) que asóciáanse cun menor impacto sobre o medio terrestre (ó requirirse en particular menores infraestruturas de transporte e de captación de auga de mar). Na contraparte o impacto visual local será, obviamente, maior (aínda que restrinxido a menos lugares ó longo da costa) e as necesidades de superficie dispoñible increméntanse drasticamente, pero compensadas coa

concentración dos servizos necesarios para o seu funcionamento anteriormente mencionados.

Por estas razóns, inda mantendo na análise territorial a estratexia de plantas illadas por ser unha situación preexistente, dáse especial relevancia o enfoque de polígonos de acuicultura onde se concentren varias plantas.

A metodoloxía empregada para a análise territorial baséase nun análise multicriterio e a súa posta en relación mediante o emprego de sistemas de información xeográfica, obxetivizando ao máximo ás diferentes zonas plantexadas.

Para valorar a adecuación do terreo, de cara á futura implantación de plantas ou parques acuícolas, é preciso definir as variables e parámetros que son empregados no estudo. Estas variables pódense definir en base a uns criterios de viabilidade e adecuación que aborden os distintos aspectos do proceso de implantación dunha instalación acuícola e que darían lugar a catro índices.

Os criterios considerados e as variables engadidas en cada un deles son os seguintes:

- a) Criterios de viabilidade técnica: altitude e pendente do terreo, distancia á costa, perigosidade ante subidas do nivel do mar ou crecidas de ríos.
- b) Criterios de eficiencia económica: distancia ó tendido eléctrico, distancia á rede estradas e pistas.
- c) Criterios de viabilidade ambiental: distancia á costa, capacidade do enclave para abastecer a instalación con enerxías renovables (zonas de protección, radiación solar media anual, vento)
- d) Criterios de viabilidade social.

A análise realizada estrutúrase en 5 bloques principais:

1. Definición das áreas excluídas da análise, pola súa incompatibilidade fisiográfica e técnica.
2. Avaliación da adecuación técnica do territorio baseándose en 4 variables principais: altitude, pendente, distancia á costa e risco asociado as variacións previstas no nivel do mar. Definición do índice de adecuación técnica.
3. Avaliación do terreo en base ás infraestruturas precisas para o funcionamento da planta acuícola, co obxectivo do mínimo impacto e máxima eficiencia no aproveitamento das infraestruturas existentes: estradas, tendido eléctrico. Definición do índice de adecuación económica.
4. Avaliación das posibilidades de cada enclave para abastecer a instalación acuícola con enerxías renovables. Definición do índice de potencial enerxético sostible.
5. Avaliación do impacto social e cultural (positivo e negativo) e o grado de aceptación e integración da potencial instalación en cada enclave. Definición do índice de adecuación social e cultural.

A análise permitirá clasificar toda a área costeira (dende a liña de costa ata 1,5 Km cara o interior da zona terrestre) en función do seu grado de adecuación para a implantación de infraestruturas acuícolas.

A interpretación dos resultados require a análise conxunta dos 4 índices xerados. No informe darase prioridade ó índice de adecuación técnica, resultando este necesario e excluínte, entendendo os outros 3 (adecuación económica, adecuación social e potencial sostible) como información necesaria, relevante e condicionante a considerar nun segundo paso, unha vez escollido un enclave válido tecnicamente, para a súa caracterización.

Como resultados deste estudo obterase unha análise territorial da zona costeira galega coas seguintes delimitacións:

- o Zonas excluídas para a acuicultura por non ser aptas ben por razóns de adecuación técnica ben por razóns de ocupación previa do territorio por outras actividades: zonas urbanas, industriais, turísticas, etc.
- o Zonas aptas para a acuicultura, seguindo os criterios do índice de adecuación técnica con diferenciación das zonas aptas para a implantación de parques de acuicultura das aptas para plantas illadas.
- o Ás zonas aptas para a acuicultura superpóñense os restantes índices, que non actúan de xeito excluinte, para determinar a maior ou menor idoneidade dunha zona.

Tendo en conta os resultados dese estudo e os criterios de selección das zonas, que deben de estar fundamentados en conseguir un desenvolvemento equilibrado entre os seus valores ecolóxicos, paisaxísticos, sociais e económicos; debe terse en conta que:

- Deberán respectar, no posible, as zonas dos Parques Naturais, no seu entorno e nas zonas incluídas na Rede Natura 2000 e outras figuras de protección medioambiental.
- Debería protexerse no posible as zonas que pola súa localización sexan de especial valor paisaxístico.
- As instalacións deberán situarse a unha distancia mínima de calquera foco de contaminación urbana ou industrial, afastada da influencia de ríos ou outros aportes de auga doce.

- Cada instalación deberá de manter unha distancia mínima con outras instalacións dedicadas ao mesmo fin, pero se debería contemplar, e incluso favorecer, aquelas que teñan proxectos que sexan compatibles.
- A cota media das futuras instalacións deberá ser o máis baixa posible e con pouca pendente pera conseguir a maior superficie plana posible. Non obstante este no debe ser un factor limitante pois segundo a tecnoloxía empregada para o cultivo, pode no ser condicionante a altura do bombeo
- Deberán coidarse ao máximo as actuacións nas zonas de interese social, pola forte vinculación dunha poboación a unha localización, que forma parte das súas tradicións
- Deberán respectar as zonas turísticas ou as de promoción turística
- Deberase favorecer a aceptación de axentes sociais, concello e outras administracións
- O réxime de acceso á propiedade dos terreos corresponderá á iniciativa privada e que e as actuacións se levarán a cabo por expropiación forzosa só no caso de que sexa necesario.
- Os proxectos deben ser viables técnica e economicamente.

5.- APROXIMACIÓN AOS EFECTOS AMBIENTAIS PREVISIBLES

Á parte da determinación dos parámetros científicos que identifiquen as zonas aptas para a instalación das plantas de cultivos, o plan director pretende establecer unha clasificación das zonas do noso litoral, de xeito que se produza o menor impacto ambiental posible. Polo tanto, realizarase unha división ambiental en 4 niveis:

1. Zonas sen protección de clase algunha, incluíndo os solos clasificados como de uso industrial, así como os portuarios.
2. Zonas do territorio que abranguen solo clasificado como rústico de especial protección (agás o de infraestruturas), que no conteñan réxime adicional de protección, incluíndo nesta categoría os ámbitos de recualificación do POL.
3. Zonas con protección autonómica a través dos seus instrumentos de ordenación do territorio.
4. Zonas de protección superior: Rede Natura 2000, hábitats prioritarios, LIC, ZEPA, etc.

Para cada unha desas zonas, e especialmente, para as zonas de especial protección artellaranse os mecanismos necesarios que garantan o menor impacto ambiental posible.

6.-ÁMBITO DE APLICACIÓN E EFECTOS PREVISIBLES

O ámbito de aplicación territorial é a integridade do litoral da Comunidade Autónoma de Galicia, dende as fronteiras con Asturias ata o límite con Portugal. Quedan incluídas no seu ámbito as zonas portuarias.

No que respecta aos seus efectos sobre o territorio, o Plan Director formulará as condicións para o desenvolvemento da acuicultura establecendo unha tramitación diferenciada escalonada en función da capacidade de acollida do territorio, priorizando e facilitando aquelas ubicacións sen protección dos valores ecolóxicos, paisaxísticos, e do patrimonio cultural:

1. As zonas que pódense desenvolver sen necesidade de ningún instrumento de ordenación do territorio:
 - 1.1.- Directamente a través de autorización autonómica as clasificadas como 1.
 - 1.2.- Directamente a través de autorización autonómica previo informe de integración paisaxística e declaración de impacto ambiental ou declaración da súa innecesiedade as zonas clasificadas como 2.
2. Nas zonas previstas nos puntos 3 e 4 a Consellería do Mar impulsará un, ou varios, plan sectorial de incidencia supramunicipal, dos citados na Lei 10/1995 de ordenación do territorio; en dito plan terase en conta a normativa sobre a protección dos hábitats e máis a rede natura 2000.

Dentro desta categoría deberase establecer o criterio de que non se pode desenvolver un proxecto nunha zona de protección superior senón queda acreditado que non existen alternativas ao proxecto en zonas de protección inferior. Sempre que sexa posible desenvolver o proxecto nun emprazamento sen protección, ou con protección menor, non se poderá autorizar o proxecto en emprazamentos con protección medioambiental o paisaxísticas das citadas anteriormente.

Polo que respecta aos criterios de adxudicación dos distintos emprazamentos, deberanse de ter en conta os seguintes criterios, segundo cada un dos casos:

- a) Para a ampliación de instalacións de acuicultura en funcionamento será a empresa titular da instalación a que teña prioridade.
- b) Para as novas instalacións de acuicultura, deberase deseñar un procedemento competitivo, no que se valoren os criterios de outorgamento no caso de existir máis dunha empresa interesada en instalarse no mesmo lugar, e no mesmo intre do procedemento.
- c) Para o caso dos polígonos de acuicultura onde poidan concorrer mais dunha empresa, deberá deseñarse un procedemento de ocupación do terreo que defina con precisión as condicións de construción e xestión das infraestruturas comúns e as compatibilidades das actividades acuícolas a desenvolver no polígono con especial referencia a normativa zoosanitaria.

Finalmente, a aprobación polo Consello da Xunta de Galicia do Plan Director implicará a declaración de utilidade pública e interese social dos terreos situados nos emprazamentos aptos para a acuicultura, aos efectos de expropiación forzosa.